گذر

افزایش حقوق کارکنان صداوسیما بی‌نیاز از مجوز دولت

● رئیس امور فرهنگ، گردشگری و ورزش سازمان برنامه‌وبودجه با اشاره به اینکه سازمان صداوسیما مطابق اساسنامه مصوب خود، برای انجام امور اداری و استخدامی براساس آیین‌نامه‌های داخلی آن سازمان عمل می‌کند، تصریح کرد: صداوسیما برای افزایش حقوق کارمندان خود نیازی به اخذ مجوز از دولت ندارد؛ کما اینکه در سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۴ این افزایش بدون اخذ مجوز از دستگاه‌های ذی‌ربط اتفاق افتاد. از سوی دیگر، همه دستگاه‌ها اعتبار افزایش ۵۰ درصدی مزایای کارکنان را صرفا از منابع داخلی خود و صرفه‌جویی در سایر هزینه‌ها می‌توانند تأمین کنند.به گزارش ایسنا، جعفری‌نژاد درباره اجرا و شمول مفاد بخش‌نامه افزایش امتیازات فصل دهم قانون مدیریت خدمات کشوری (موضوع بخش‌نامه شماره ۶۹۶۴۴۸۸ مورخ ۳۰ بهمن ۱۳۹۸ سازمان برنامه‌وبودجه) برای کارکنان سازمان صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران گفت: سازمان صداوسیما به استناد ماده ۱۱۷ قانون مدیریت خدمات کشوری مشمول قانون مذکور نبوده و هیچ‌گاه نیز تقاضای بهره‌مندی از فصول ۱۰ و ۱۳ قانون مذکور را مطرح نکرده و مطابق مفاد اساسنامه مصوب سازمان صداوسیما، امور اداری و استخدامی آن سازمان براساس آیین‌نامه‌های مصوب شورای سرپرستی (که درحال‌حاضر اختیارات این شورا به رئیس سازمان صداوسیما تفویض شده) انجام می‌شود.او افزود: سازمان صداوسیما با رعایت قوانین و مقررات مربوط (ازجمله قانون اداره صداوسیما، اساسنامه مصوب سازمان و ماده ۹۳ قانون برنامه ششم توسعه) می‌تواند نسبت به افزایش حقوق و مزایای کارکنان خود به تناسب سایر بخش‌های کشور و براساس اعتبارات و منابع مصوب اقدام کند.جعفری‌نژاد خاطرنشان کرد: همان‌گونه که در بخش‌نامه ۳۰ بهمن ۱۳۹۸ جناب آقای دکتر نوبخت، معاون محترم رئیس‌جمهور و رئیس سازمان برنامه‌وبودجه تأکید شده، اجرای این بخش‌نامه برای همه دستگاه‌های اجرائی منوط به عدم ایجاد هرگونه بار مالی جدید و مازاد بر اعتبارات مصوب و تخصیص داده شده است و تنها راهکار مصرح در بخش‌نامه مولدسازی دارایی‌ها، صرفه‌جویی در هزینه‌ها یا تأمین از محل سایر هزینه‌ها مانند اضافه‌کار و امور رفاهی کارکنان دستگاه است.او ادامه داد: اغلب دستگاه‌های اجرائی با حذف و تعدیل پرداختی‌هایی ازقبیل اضافه‌کار و پرداخت‌های رفاهی خود نسبت به انجام این بخش‌نامه اقدام کرده‌اند؛ بنابراین سازمان صداوسیما هم می‌تواند با تأمین بار مالی آن از محل اعتبارات مصوب و تخصیص داده‌شده و سایر منابع در اختیار (مانند درآمدها و سایر دارایی‌های سازمان) نسبت به انجام این مهم اقدام کند.

اوضاع صادرات ایران در شرایط کرونایی

● رئیس کنفدراسیون صادرات می‌گوید بعد از شوک ابتدایی کرونا به تجارت ایران و بسیاری از کشورهای جهان، از ابتدای اردیبهشت بهبود نسبی در عملکرد صادراتی به ثبت رسیده است.محمد لاهوتی در گفت‌وگو با ایسنا اظهار کرد: همان‌طورکه از قبل نیز پیش‌بینی می‌شد، شیوع گسترده کرونا به ایجاد محدودیت در تردد و به‌دنبال آن دشوارشدن صادرات منجر شد که این مسئله تنها مختص ایران نیست و اکثر کشورهای جهان با آن مواجه شده‌اند. به گفته او، از ابتدای اسفند و با شیوع کرونا در ایران و سپس در فروردین هم‌زمان با همه‌گیری این ویروس در بسیاری از کشورهای جهان، بسیاری از مرزهای زمینی میان کشورها بسته شدند و همین موضوع میزان صادرات را کاهش داد که در آمار فروردین نیز به‌وضوح دیده می‌شود.رئیس کنفدراسیون صادرات ایران با بیان اینکه از روزهای پایانی فروردین و ابتدایی اردیبهشت، گشایش نسبی در ترددها به وجود آمد، توضیح داد: با توجه به طولانی‌شدن روند شیوع این ویروس، بسیاری از کشورها برای تأمین نیازهای اولیه و حفظ اقتصادشان برخی محدودیت‌ها را کنار زدند که همین امر به افزایش صادرات کمک کرد. از این‌رو همچنان زیرسایه کرونا، محدودیت‌های صادراتی وجود دارد و آمار قطعا نسبت به روزهای پیش از این ویروس پایین‌تر خواهد بود، اما به نظر می‌رسد از ابتدای اردیبهشت بهبود نسبی در این حوزه رخ داده و آمار کاهش صادرات فروردین قدری بهبود یافته است.لاهوتی با اشاره به شیوه‌های جدیدی که برای صادرات میان کشورهای منطقه اجرائی شده است، گفت: ما خوشبختانه از ابتدای کرونا در مرزهای آبی خود محدودیت جدی نداشتیم و تردد برای جابه‌جایی کالاهای ضروری و تجاری ادامه یافت. در هفته‌های گذشته نیز ظرفیت حمل‌ونقل ریلی به کمک ما آمده و در مرزهای مشترک با کشورهایی مانند ترکیه یا ترکمنستان جابه‌جایی کالاهای صادراتی با قطار انجام شده که نشان‌دهنده لزوم توجه جدی به ظرفیت این حوزه است.او خاطرنشان کرد: امروز حفظ صادرات ما به دیپلماسی فعال مقامات و صادرکنندگان در منطقه بستگی زیادی دارد. مذاکره با ترکیه برای بازگشایی مرزهای زمینی بسیار مهم خواهد بود زیرا در کنار بازار این کشور، راه عبور ما به اروپا نیز از ترکیه می‌گذرد. کشورهای عضو اورسیا پروتکل‌هایی برای حفظ تجارت در ایام کرونا منتشر کرده‌اند که نشان می‌دهد راهکارهای محلی و منطقه‌ای در عبور از این شرایط بسیار مهم خواهد بود.

«شرق» حاشیه‌های تغییرات اخیر وزارت صمت را بررسی کرد

تعلل رحمانی عامل عزلش شد؟

لیلا مرگن: عمر مدیریت در وزارت صمت به زیر دو سال رسیده است. درحالی‌که این وزارتخانه مجموعه‌ای است که باید در سالی به نام جهش تولید درگیر تدوین برنامه‌های دقیقی باشد که بخش‌های صنعتی بحران‌زده ایران، تبعات منفی کرونا و تحریم را به سلامت پشت سر بگذارند، خود درگیر معضلات ناشی از بی‌ثباتی مدیریت است. پیشران بخش صنعت یعنی وزارت صمت به جای برنامه‌ریزی برای نجات از بحران‌های کنونی و پیش‌رو، درگیر عزل و نصب‌های پی‌درپی است. پس از عزل غیرمنتظره رضا رحمانی از سمت وزارت، او در نامه‌ای رایزنی‌نکردن با نمایندگان آذری‌زبان مجلس برای تشکیل وزارت بازرگانی را دلیل برکناری‌اش اعلام می‌کند و فشارهای سیاسی محمود واعظی، رئیس‌دفتر رئیس‌جمهور را عامل این تغییر معرفی می‌کند. از سوی دیگر روابط‌عمومی رئیس‌دفتر رئیس‌جمهور نیز در واکنش به این اظهارات اگرچه تأکید می‌کند که سخنان وزیر سابق صمت کذب است؛ اما در بخشی از این جوابیه تلویحا تأیید می‌شود که مقاومت رحمانی در برابر تشکیل وزارت صمت، عامل این تغییر بوده است. همین اظهارات متفاوت سبب شد که «شرق» از نمایندگان مجلس به‌ویژه آذری‌زبان‌ها بپرسد که آیا وزیر سابق صمت اقدامی در تأیید یا رد تشکیل وزارت بازرگانی انجام داده است یا نه. اگرچه بسیاری از نمایندگان آذری‌زبان به پرسش ما پاسخی ندادند؛ اما آن گروهی هم که پاسخ دادند، تأکید داشتند که رحمانی هیچ‌گونه رایزنی در تأیید تشکیل‌شدن یا نشدن وزارت بازرگانی با آنها انجام نداده است. قلی‌الله قلی‌زاده، نماینده کلیبر در مجلس شورای اسلامی هم به پیامک «شرق» این‌گونه پاسخ می‌دهد: دکتر رحمانی منطقی‌تر از این حرفاست چون خودشان هم مجلسی بودند می‌دانستند که افرادی مثل بنده با حرف دیگران تصمیم نمی‌گیرند بلکه به تشخیص و وظیفه نمایندگی خودشان عمل می‌کنند لذا ایشان در این مور اصلا با بنده صحبت نکردند. ضمنا مجلس چندین بار با رأی خود مخالفت خود را از قبل نشان داده بود. مجددا آوردن برای صحن جهت اخذ رأی اشتباه مدیریتی و سیاسی بود. از سوی دیگر اعضای کمیسیون صنایع مجلس هم بر این باور بودند که تغییر وزیر صمت به دلیل تشکیل‌نشدن وزارت بازرگانی نبوده است و ناهماهنگی رحمانی با تصمیمات دولت منجر به عزل او شده است. البته اعضای کمیسیون صنایع، یکدست‌نبودن دولت در موضوع تشکیل وزارت بازرگانی را عاملی برای رد این لایحه در مجلس اعلام کردند.شرایط وزارت صمت در دولت دوازدهم اصلا مطلوب نبود. این وزارتخانه تاکنون شاهد تغییر دو وزیر بوده و هفته گذشته رضا رحمانی، جای خود را به حسین مدرس‌خیابانی، قائم‌مقامش (به‌عنوان سومین گزینه وزارت) داده است. بعد از پایان دولت یازدهم و معرفی‌نشدن مجدد نعمت‌زاده، هیچ وزیری روی صندلی وزارت صمت دو سال هم دوام نیاورد. محمد شریعتمداری کمتر از یک‌سال‌و نیم سکان این وزارتخانه را در اختیار گرفت و یک روز پس از استعفایش از سمت وزارت صمت، به‌عنوان وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی به مجلس معرفی شد. رضا رحمانی هم یک‌سال‌و ۹ ماه به‌عنوان وزیر در وزارت صمت فعالیت کرد تا اینکه ۲۲ اردیبهشت از سمت خود عزل شد. او که در برنامه روزانه‌اش کوچک‌ترین اثری از احتمال تغییر در وظایفش مشاهده نمی‌شد و صبح خود را در ستاد تنظیم بازار به تعیین قیمت خودرو گذرانده بود و بعد هم به دیدار رئیس قوه قضائیه رفته بود، در آخرین ساعات کاری روز دوشنبه از سمت خود برکنار و حسین مدرس‌خیابانی به جای او نشست.

انتشار نامه رحمانی و جوابیه ریاست‌جمهوری

گمانه‌های زیادی درباره عزل رحمانی مطرح نبود. افزایش قیمت خودرو و مقاومت رحمانی در برابر تشکیل وزارت بازرگانی قوی‌ترین گمانه‌های مطرح‌شده دراین‌باره بودند که با انتشار نامه رحمانی، گمانه دوم تقویت شد. رضا رحمانی کمی پس از انتشار خبر عزلش نامه‌ای را منتشر کرد که در آن نامه آمده بود محمود واعظی، رئیس‌دفتر رئیس‌جمهور، تهدیدش کرده که اگر طرح تشکیل وزارت بازرگانی رأی نیاورد، عزل خواهد شد. وزیر سابق سمت در این نامه می‌گوید واعظی از او خواسته در این فرصت با لابی نمایندگان؛ به‌ویژه نمایندگان آذری‌زبان، آنها را قانع کند که طرح دولت در زمینه تشکیل وزارت بازرگانی رأی بیاورد. او در این نامه یادآور می‌شود که مجلس زیر نظرش نیست و با تشکیل وزارت بازرگانی مشکلی ندارد. از نظر وزیر سابق صمت، انگیزه‌های سیاسی سبب شده که او را تحت فشار قرار دهند؛ به‌همین‌خاطر از استعفا امتناع می‌کند. چند ساعت بعد از انتشار این نامه که در سربرگ وزارتی منتشر شده است، روابط‌عمومی رئیس‌دفتر رئیس‌جمهور به آن واکنش نشان می‌دهد و اعلام می‌شود که لابی فشرده سه نفر از نزدیکان رحمانی در مجلس و رسانه علیه دولت عامل عزل او بوده است؛ زیرا به رحمانی هشدار داده شده بوده است که اگر این روند تداوم یابد، با این تخلف برخورد خواهد شد. این جوابیه یادآور می‌شود که واعظی از رحمانی نخواسته که استعفا دهد؛ بلکه از او درباره نحوه اطلاع‌رسانی تصمیم رئیس‌جمهور برای عزل وزیر، نظرخواهی شده است. همچنین در جوابیه ریاست‌جمهوری تلویحا تأیید می‌شود که عزل رحمانی فقط منحصر به تلاش او برای رد لایحه دولت در مجلس نبوده و موارد متعدد دیگری نیز بوده است.

تحقق نیافتن خواسته رئیس‌جمهور

چه عاملی باعث عزل وزیر صمت شد. آیا مخالفت او با تشکیل وزارت بازرگانی منتهی به این تصمیم از سوی روحانی شد؟ تغییر و تحولات سریع در وزارت صمت به بخش تولید آسیب می‌زند؟ اینها سؤالاتی بود که با دو نفر از اعضای کمیسیون صنایع مطرح کردیم.به اعتقاد سبحانی‌فر، عضو کمیسیون صنایع مجلس شورای اسلامی، عزل رحمانی ارتباطی با تشکیل وزارت بازرگانی نداشته و گوش‌ندادن وزیر صمت به سخنان رئیس‌جمهور عامل این عزل شده است.او به «شرق» می‌گوید: بعید می‌دانم تغییر در وزارت صمت به خاطر بحث تشکیل وزارت بازرگانی باشد. مدتی قبل بحثش مطرح بود. به نظر می‌آمد که هماهنگی بین وزارتخانه و دولت کم بوده و هماهنگی لازم بین این دو مجموعه نبوده است.اگرچه مدرس‌خیابانی بلافاصله پس از دریافت حکم سرپرستی پنج انتصاب در این وزارتخانه انجام داد؛ اما این عضو کمیسیون صنایع عنوان می‌کند: به نظر نمی‌آید که جابه‌جایی‌های انجام‌شده خیلی غیرضروری نباشد. یکی از معاونانش مدت‌ها سرپرست بوده و حالا حکمش را زده‌اند. جابه‌جایی معاون امور مجلس هم از قبل انجام شده بود و سرپرست فعلی فقط جایگزین منصوب کرد. معاون اداری-مالی هم قبلا حکم گرفته بود که جای دیگری برود.او درباره اثر تغییرات وزارت صمت بر بخش تولید می‌گوید: طبیعی است که تغییرات خیلی خوب نیست؛ ولی یک موقعی هم اگر ناهماهنگی‌هایی باشد، آن ناهماهنگی‌ها آسیبش از این تغییرات و اینکه بگوییم مدیریت طولانی باشد و پست ماندگاری داشته باشد، کمتر نیست. سبحانی به این پرسش که ناهماهنگی‌های رحمانی از چه جنسی بوده است، این‌گونه پاسخ می‌دهد: به نظر این‌گونه می‌آمد که نظر رئیس‌جمهور یا خواسته رئیس‌جمهور محقق نمی‌شده است.

زیاده‌روی در عزل و نصب‌ها

سعید باستانی سخنگوی کمیسیون صنایع در گفت‌وگو با «شرق» برخلاف سبحانی تأکید می‌کند که مدرس‌خیابانی در عزل و نصب‌ها کمی زیاده‌روی کرده است.او می‌گوید: معمولا سرپرست‌ها تا حکم نگیرند، در انتصاب یک مقدار ملاحظاتی خواهند داشت؛ مگر اینکه یک‌سری مواردی باشد که خیلی حاد و ضروری است. من فکر نمی‌کنم که جابه‌جایی‌های انجام‌شده این‌قدر موارد حاد و ضروری باشد.

شاید یک مورد و دو مورد ضروری باشد؛ مثل مدیر کل حوزه وزارتی یا در نقل و انتقالاتی که افراد خودشان بخواهند از مجموعه بروند؛ ولی تغییرات گسترده برعهده وزیر است.سخنگوی کمیسیون صنایع ادامه می‌دهد: تغییرات در صورتی مجاز است که به سرپرست بگویند که تو را به‌عنوان وزیر معرفی می‌کنیم. درصورتی‌که این هم مشخص نیست و ممکن است مجلس نظرش مساعد نباشد؛ بنابراین با این تغییرات برای نفر بعدی مشکلاتی ایجاد می‌شود. او کوتاه‌شدن عمر وزارت در وزارتخانه متولی بخش صنعت را هم مشکل‌آفرین توصیف می‌کند. باستانی می‌گوید: تیم اقتصادی باید یک تیم کامل و هماهنگ باشد و دوام آن باید به گونه‌ای باشد که جامعه هدف روی رویکردهای آن برنامه‌ریزی کند.او اضافه می‌کند: جامعه هدف وزارت صمت جامعه بزرگی است. وزارت جهاد کشاورزی و حوزه کار، رفاه و تأمین اجتماعی حوزه بسیار وسیعی دارند. وزارت اقتصاد هم حوزه گسترده‌ای از جامعه هدف دارد. بدنه کاری و اقتصادی جامعه از درون این چهار وزارتخانه پالس دریافت می‌کنند و تداوم این تغییرات ممکن است برای جامعه هدفی که ذیل این وزارتخانه‌ها کار می‌کنند، مشکل ایجاد کند. این تغییرات زیاد خوب نیست.لازم به یادآوری است که اگرچه مدرس‌خیابانی پس از روی‌کارآمدن پنج انتصاب انجام داده است؛ اما پس از این انتصابات، هرگونه عزل و نصب در زیرمجموعه‌های این وزارتخانه را بدون هماهنگی با کمیته انتصابات وزارت صمت ممنوع اعلام کرده است.

جابه‌جایی رحمانی به دلیل تشکیل‌نشدن وزارت صمت نیست

سخنگوی کمیسیون صنایع مجلس شورای اسلامی تغییر رحمانی را ناشی از لابی‌نکردن او با آذری‌زبان‌های مجلس برای تشکیل وزارت صمت نمی‌داند. او اضافه می‌کند: رئیس‌جمهور و دفتر او دراین‌باره پاسخ‌گو هستند. باستانی اضافه می‌کند: من شنیده‌ام که بحث تغییر رحمانی از قبل هم مدنظر بوده است. درباره وزارت بازرگانی مشخص بود که در مجلس رأی نمی‌آورد. درحال‌حاضر از دست کسی کاری برنمی‌آید. شاید آن اوایل می‌شد کاری کرد. من به عزیزان خود در دولت عرض کردم وقتی لایحه‌ای به مجلس می‌آورید، دست‌کم این انتظار هست که بین تیم دولت یک هماهنگی وجود داشته باشد. درحالی‌که درباره تشکیل وزارت بازرگانی این‌گونه نبود. من این ناهماهنگی را به‌وضوح در جاهای مختلف می‌شنیدم.او می‌گوید: یک‌سری از وزرا می‌خواستند وزارت بازرگانی تشکیل شود و یک‌سری نمی‌خواستند. کلیت این است که وقتی می‌خواهند یک اتفاقی بیفتد و هیئت دولت راجع به مسئله‌ای تصمیم می‌گیرد، این پالس از طرف دولت می‌آید که همه معتقدند که چنین کاری باید انجام شود؛ ولی این اتفاق نمی‌افتاد و ما می‌دیدیم که این هماهنگی درباره وزارت بازرگانی وجود نداشت. چیزهای مختلفی از بدنه دولت می‌شنیدیم. به عزیزان‌مان در دولت گفتم که اگر به جد مصر هستید، چرا دولت یکپارچه عمل نمی‌کند. بحث تغییر رحمانی از قبل هم بود و بعید می‌دانم به تشکیل وزارت بازرگانی ربطی داشته باشد.

سوال شرق: آیا تا کنون وزیر سابق صمت باشما درباره تشکیل یا عدم تشکیل وزارت بازرگانی صحبتی کرده است؟

نام نمایندگان	حوزه انتخابیه	پاسخ به پیامک «شرق»
سلمان خدادی	ملکان	به پیامک شرق پاسخ نداد
روح‌الله حضرت‌پور	ارومیه	به پیامک شرق پاسخ نداد
نادر قاضی‌پور	ارومیه	به پیامک شرق پاسخ نداد
زهرا ساعی	تبریز	در تماس صوتی مصاحبه را به زمان دیگری موکول کرد و به پیامک پاسخ نداد
مسعود پزشکیان	تبریز	به پیامک شرق پاسخ نداد
شهاب‌الدین بیمقدار	تبریز	به پیامک شرق پاسخ نداد
احمدعلیرضا بیگی	تبریز	به پیامک شرق پاسخ نداد
محمداسماعیل سعیدی	تبریز	به پیامک شرق پاسخ نداد
محمدحسین فرهنگی	تبریز	به پیامک شرق پاسخ نداد
عین‌الله شریف‌پور	ماکو	به پیامک شرق پاسخ نداد
یعقوب شیویاری	میانه	به پیامک شرق پاسخ نداد
فردین فرمند	میانه	به پیامک شرق پاسخ نداد
معصومه آقاپور علیشاهی	شبستر	به پیامک شرق پاسخ نداد
عبدالکریم حسین‌زاده	نقده و اشنویه	به پیامک شرق پاسخ نداد
محمدحسن نژاد	مرند و جلفا	به پیامک شرق پاسخ نداد
سیدتقی کبیری	خوی	به پیامک شرق پاسخ نداد
محمدقسیم عثمانی	بوکان	به پیامک شرق پاسخ نداد
جلال محمودزاده	مهاباد	به پیامک شرق پاسخ نداد
یوسف داوودی	سراب	به پیامک شرق پاسخ نداد
محمد فیضی‌زنگیر	اردبیل	به پیامک شرق پاسخ نداد
رضا کریمی	اردبیل	به پیامک شرق پاسخ نداد
صدیف بدری	اردبیل	به پیامک شرق پاسخ نداد
قلی‌الله قلی‌زاده	کلیبر	پاسخ داد جواب در متن گزارش
ضیاءالله اعزازی‌ملکی	بناب	درباره این موضوع بحثی نشده است و خدا بهتر می‌داند که چرا برکنار شدند
سیدهادی بهادری	ارومیه	با بنده هیچ صحبتی نکرده‌اند
محمد وحدتی‌هلان	بستان‌آباد	هیچ صحبتی نشده است
خالقی	خلخال	جناب آقای رحمانی با بنده هیچ صحبتی نکرده‌اند. افترا در ماه مبارک، خداوندا به تو پناه می‌برم
ولی ملکی	مشکین‌شهر	یک کلمه در این‌باره صحبت نکرده‌اند

ریشه‌های نهادی عملکرد ضعیف اقتصادی در ایران

شرق: مؤسسه دین و اقتصاد در نشستی آنلاین به بررسی «ریشه‌های نهادی عملکرد ضعیف اقتصادی در ایران» با حضور علی رضاقلی، مؤلف کتاب «اگر نورث ایرانی بود» و علی عرب‌مازاریزدی، عضو هیئت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبایی می‌پردازد. عواملی که از سوی این دو کارشناس طرح می‌شود، ورای عواملی هستند که در اقتصاد صرف، مورد تحلیل قرار می‌گیرد؛ درواقع عواملی که کاستی‌های اقتصاد نئوکلاسیک را پوشش می‌دهد.

چند عامل نهادی اثرگذار بر اقتصاد

علی رضاقلی، مؤلف کتاب «اگر نورث ایرانی بود»

در بررسی عوامل نهادی ضعیف‌بودن اقتصاد ایران به عقیده من باید چند مورد را مورد توجه قرار داد. یکی از موارد، کیفیت جمعیت است. گاهی کیفیت جمعیت فنی است اما یک زمان نیز منش صنعتی و تکنیکی دارد. گاهی در طول زمان، منش غارتی دارد. این را ما خیلی بهتر از اروپایی‌ها و آمریکایی‌ها می‌توانیم متوجه شویم. کیفیت جمعیت یعنی این جامعه، منش انضباطی و معنویت قوی دارد. به همین خاطر اسمیت، پدر اقتصاد جدید اشاره کرده که یک اصول اخلاقی معنوی برای اقتصاد لازم است و تا در میان جمعیت، اقتصاد سامان بگیرد. در نتیجه کیفیت جمعیت مهم است. ساده بگویم اینکه هزار سال حکومت ایلی داشته باشید و جمعیت کشور، حاصل تربیت ایلی باشد، بالاخره محصولی می‌دهد که اگر زمانی خواستید تغییر ایجاد کنید، دچار مشکلات جدی می‌شوید.مورد مهم بعدی، منابع و اقلیم هستند که در اقتصاد تأثیر می‌گذارند. خیلی‌ها سعی کرده‌اند قبول نکنند که جغرافیا مؤثر است اما عملا جغرافیا بر اقتصاد اثرگذار است؛ زیرا جغرافیا دو ویژگی «آب و هوا» و «منابع» دارد که تأثیرگذار هستند. اگر در شهرتان قنات باشد، قطعا باید در بازارتان وسایلی برای قنات بسازند یا اگر در کنار دریا باشد وسایل کشتی‌سازی بسازند. در واقع، روابط تولیدی را روی منابع تشکیل می‌دهید. در نتیجه نمی‌شود از منابع و اقلیم رهایی یافت. اینها در عملکرد اقتصاد تأثیر می‌گذارد. فراموش نکنیم که تکنولوژی و ذخیره دانش این منابع را تا حدی تعدیل می‌کند، ولی تا چقدر؟ نهادگرایی آخرین تجویزش این است که هر کشوری باید منحصرا مورد مطالعه قرار گیرد، چون کشور به کشور ویژگی‌ها متفاوت است؛ تجارب تاریخی که مساوی است با تجارب تاریخی بومی منطقه. این عامل که در بستر جغرافیاست، از طریق راه‌حل‌های روزانه وارد تصمیم‌گیری‌های اقتصادی می‌شود و کسانی که عامل هستند، این را تجربه می‌کنند. مثلا اگر کسانی با سرمایه‌گذاری‌های ناامن روبه‌رو بوده و تجربه تاریخی داشته باشند، سعی می‌کنند ریسک سرمایه‌گذاری را روی زمین نپذیرند.فرهنگ که تجارب تاریخی است، انواع راه‌حل‌هایی است که منتقل شده و به تصمیم‌گیری‌های اقتصادی منجر می‌شود. نمونه‌هایی در تاریخ است که مردم یا حکومت‌ها، وقتی به بن‌بست می‌رسند، راه دیگری انتخاب می‌کنند که از لحاظ نظری بتوانند مسائلشان را حل کنند. وقتی ایرانیان با سلجوقیان برخورد کردند، نظریه سیاسی‌شان را تغییر دادند. مورد بعدی، ذخیره‌های دانش است که برای حل دشواری‌ها به کار گرفته می‌شود و در تصمیمات اقتصادی تأثیرگذار است. همه کشورها دشواری و قابلیت برای حل دشواری دارند که ذخیره دانش برای حل دشواری‌ها به کمکشان می‌آید. نورث می‌گوید اگر دشواری با قابلیت توانایی حل مسئله خیلی فاصله داشته باشد، ملت‌ها سعی می‌کنند صورت‌مسئله را ساده کنند. سپس تلاش می‌کنند از ذخیره‌های دانش خود استفاده کنند و اگر نتوانستند، صورت‌مسئله را حذف می‌کنند. ذخیره دانش در تصمیم‌گیری‌ها اقتصادی تأثیرگذار است. کسانی که تکنولوژی ساخته‌اند با ویژگی‌های خاصی همراه بوده‌اند که تکنولوژی را سامان دهند. کسی که آن ویژگی‌ها را نداشته باشد، نمی‌تواند از آن تکنولوژی استفاده کند، زیرا اخلاق استفاده از آن را ندارد و آن تکنولوژی لازم است که بومی شود. مورد بعدی، ایدئولوژی است. ایدئولوژی، مرموز است. اگر بخواهید ساماندهی کنید، ایدئولوژی‌ها می‌توانند محرک و غیرمحرک باشند و انسان‌ها را برای تصمیم‌گیری‌ها آماده می‌کند. ایدئولوژی‌ها می‌توانند حداقل، هزینه مبادله را دستکاری کنند. در سیاست هم می‌توانند دستکاری کنند. اگر این دو کار را بکنند، ممکن است عرصه را بر سیاست تنگ کنند، اگر مشروعیت دولت پایین بیاید، در اقتصاد مشروعیت تولید پایین می‌آید و در نتیجه، عرصه را برای تولید تنگ می‌کنند. یک نفر یک ربع کار می‌کند و می‌گوید به اندازه حقوقم کار کردم و کارکردن بیشتر را غیرمنصفانه می‌داند، در نتیجه کنترلش دشوار می‌شود. دولت هم می‌خواهد این افراد را اداره کند، مشروعیتش کم است، مردم همراهی نمی‌کنند، در نتیجه هزینه دولت هم خیلی بالا می‌رود. در این شرایط است که می‌گوییم اقتصاد به معنویت و ایدئولوژی نیاز دارد.مواردی که شمردم عوامل نهادی هستند که بر عملکرد اقتصاد به اشکال مختلف تأثیر می‌گذارند. نکته دیگر اینکه وقتی می‌خواهید در این موارد بحث کنید به‌صورت فرضی در ذهنتان این است که چطور اقتصاد را دگرگون کنید که رفاه بیشتر و هزینه کمتر شود. نکته دیگر اینکه نورث دستورالعملی دارد که خیلی بیانش را می‌پسندم. او می‌گوید کسانی که می‌خواهند تغییر دهند، باید فرایند تغییر را بشناسند. در ضمن بدانند راهی که در فرهنگشان آمده از کجا آمده تا به اینجا رسیده، سوم اینکه چگونه آمده تا به اینجا رسیده. اگر اینها را بدانند و بخواهند عمل کنند و بتوانند عمل کنند، چون در مقابلشان کسانی هستند که قدرت‌های چانه‌زنی مسلم دارند و مانعشان می‌شوند، در این صورت می‌توانند بفهمند احتمالا کجا می‌روند. برخی می‌گویند نمی‌شود جامعه را مهندسی کرد و برخی می‌گویند می‌شود. در نتیجه اگر می‌خواهید عوامل نهادی را وارد کنید، درواقع می‌خواهید زوایای بیشتری را ببینید، چون حرف اساسی نهادگراهای جدید این است که می‌گویند اقتصاد نئوکلاسیک زوایایی که من می‌بینم را نمی‌بیند و کاستی دارد. در نتیجه من برای اینکه کاستی‌ها را بگیرم، این موارد را اضافه کردم.

ضرورت حاکمیت قانون برای ایجاد اقتصادی پایدار

علی عرب‌مازاریزدی، عضو هیئت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبایی

در ساده‌ترین شکل اگر بخواهند عملکرد اقتصادی یک کشور را ارزیابی کنند، براساس سه شاخص بررسی می‌کنند: تولید، تولید سرانه و توزیع. آمارهای ارائه‌شده از سوی بانک مرکزی از سال ۱۳۳۸ وجود دارد؛ بنابراین در بررسی ۱۳۳۸ تا ۱۳۹۸ که بازه زمانی ۶۰ساله را در بر می‌گیرد، میانگین نرخ رشد تولید ایران ۴٫۲۵ درصد بوده است.

ادامه در صفحه ۱۵

خبر

ورود روزانه ۱۵۰ هزار سهام‌دار جدید به بورس

● رئیس سازمان بورس با اشاره به صدور روزانه بیش از ۱۵۰هزار کد سهام‌داری جدید گفت: از ابتدای امسال بیش از یک‌میلیون و ۶۰۰ هزار کد جدید صادر و بیش از ۴۵هزار میلیارد تومان وارد بازار سرمایه شده است.به گزارش تسنیم، در جریان جلسه اخیر مجمع تشخیص مصلحت نظام و بعد از ارائه گزارشی ازسوی معاون علمی و فناوری رئیس‌جمهور درباره شرکت‌های دانش‌بنیان، رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار گزارشی از آخرین وضعیت بازار سرمایه ارائه داد و گفت: درپی استقبال کم‌نظیر مردم از بورس روزانه بیش از ۱۵۰ هزار کد سهام‌داری جدید صادر می‌شود که رکوردی بی‌سابقه است.حسن قالیباف‌اصل ادامه داد: از ابتدای سال و در دو ماه اخیر هم بیش از یک میلیون و ۶۰۰ هزار کد جدید صادر شده است و بیش از ۴۵ هزار میلیارد تومان وارد بازار سرمایه شده که نسبت به سال گذشته بیش از ۵۰ درصد بیشتر است.محسن رضایی نیز بعد از گزارش مسئولان بانک مرکزی بر اهمیت ویژه هدایت سرمایه‌ها به‌سمت تولید و ایجاد اشتغال مولد از تهیه بسته سیاستی جدید در مجمع خبر داد و گفت: اگر به‌سرعت اقدامات تکمیلی درجهت بهره‌برداری از سرمایه‌های به‌دست‌آمده در تولید و ایجاد اشتغال استفاده نشود، این سرمایه‌ها وارد بازار طلا و ارز و کالاهای مصرفی و روزمره مردم می‌شود و تورم را افزایش و ارزش پول ملی را باز هم کاهش خواهد داد.

قیمت گوشت قرمز ۲۰ هزار تومان کاهش یافت

● رئیس اتحادیه گوشت گوسفندی اعلام کرد که قیمت گوشت گوسفندی نسبت به اسفندماه سال گذشته ۲۰ هزار تومان کاهش یافته است.

علی‌اصغر ملکی در گفت‌وگو با ایسنا با بیان اینکه قیمت گوشت گوسفندی درحال‌حاضر نسبت به اسفندماه ۲۰هزار تومان کاهش یافته است، اظهار کرد: در فروردین‌ماه ۱۰ هزارتومان کاهش قیمت داشتیم و اردیبهشت نیز حدود ۱۰هزار تومان قیمت گوشت گوسفندی کاهش یافت.او ادامه داد: در حال حاضر قیمت هر کیلو شقه گوسفندی بدون دنبه کشتار روز تهران ۱۰۰ هزار تومان است.رئیس اتحادیه گوشت گوسفندی اضافه کرد: قیمت دل، جگر و کله‌پاچه نیز مساعد است، زیرا اکثر جگرکی‌ها تعطیل‌اند و طباخی‌ها نیز رونق ندارند و بازار به‌نوعی مسکوت شده است. در حقیقت قیمت آلایش گوسفندی به‌دلیل کاهش کشتار خوب است. او گفت: گوشت گوسفند به مقدار کافی در بازار عرضه می‌شود ولی تقاضای خرید کاهش یافته است.به گزارش ایسنا، مشاهدات میدانی نشان می‌دهد که شقه گوسفندی کیلویی ۱۰۰هزار تومان، راسته و سردست گوسفندی کیلویی ۱۰۰ هزار تومان، ران گوسفندی کیلویی ۱۲۰ هزار تومان و گوشت گوساله نیز کیلویی ۱۰۰هزار تومان در خرده‌فروشی‌ها عرضه می‌شود.

مالیات اسناد خزانه بابت طلب پیمانکاران حذف شد

● سازمان امور مالیاتی اعلام کرد مابه‌التفاوت ناشی از تحویل اسناد خزانه اسلامی با ارزش اسمی بیشتر از میزان بدهی کارفرمایان مشمول مالیات نیست.به گزارش مهر، محمود علیزاده معاون فنی و حقوقی سازمان امور مالیاتی اعلام کرد مابه‌التفاوت ناشی از تحویل اسناد خزانه اسلامی با ارزش اسمی بیشتر از میزان بدهی کارفرمایان مشمول مالیات نیست.

ترخیص ۲ میلیون و ۲۰۰ هزار تن کالای اساسی از گمرک

● معاون فنی گمرک ایران گفت: از اوایل فروردین تاکنون بیش از دو میلیون و ۲۰۰ هزار تن از بنادر و گمرکات کشور ترخیص و برای توزیع و مصرف به کشور وارد شده است.به گزارش گمرک، مهرداد جمال ارونقی درباره آخرین وضعیت ترخیص کالاهای اساسی از بنادر و گمرکات کشور گفت: میزان موجودی کالاهای اساسی غیرکانتینری در بنادر مهم کشور اکنون بیش از چهار میلیون و ۲۰۰ هزار تن برآورد می‌شود که ۷۳۶ هزار تن کالای اساسی از شناورهای مربوطه در حال تخلیه در بنادر هستند. همچنین بیش از یک میلیون و ۱۲۰ هزار تن اقلام اساسی در شناورهای منتظر در لنگرگاه، موجود هستند.او افزود: درحال‌حاضر تنها در گمرک بندر امام خمینی(ره)، ۶۰۳ هزارتن کالای اساسی، پروانه شده و در حال خروج است و همچنین ۸۰۰ هزارتن کالای اساسی در حین انجام تشریفات گمرکی هستند.این مقام مسئول ادامه داد: بیش از ۲ میلیون و ۴۸۰ هزار ت